

## Pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisinõustamise teenuste juhend

### Teenuse taust

Käesolevas juhendis selgitatakse pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisinõustamise teenuste korraldamise olulisemaid põhimõtteid ning teenuste märkimist raviarvele, millest tervishoiuteenuse osutaja peab lähtuma oma igapäevatoos.

Tervishoiuteenuste loetellu lisatud pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisinõustamise teenused asendavad varasemalt SA Väärtustades Elu tervisedenduse projektis osutatud raseduskriisi nõustamise teenuseid, mida rahastati projektipõhiselt alates 2006. aastast.

Loetellu lisatud teenuse nimetused lähtuvad projektimeeskonna koostatud tegevusjuhistest, mille kohaselt pakuvad raseduskriisi kutsestandardiga nõustajad abi nii pereplaneerimise kui ka seksuaaltervisega seotud kriisisituatsioonides, näiteks soovimatu raseduse, raseduse katkemise, sünnitustrauma jne korral.

Uued teenused lisati tervishoiuteenuste loetelus ajutiselt tervishoiu juhtprojektide peatükki, eesmärgiga 2024. a jooksul jälgida teenuste osutamist, töötada välja seksuaaltervise ja pereplaneerimise (s-h.raseduskriisi) nõustajate koolitamise süsteem, kaardistada nõustatud sihtgrupe, nende vajadusi ja nõustamistegevuste tulemuslikkust, hinnata muutunud teenuse korralduse mõju ja kavandada edasine rakendamine. Tervisekassa võtab juhtprojekti raames teenuste eest tasu maksmise kohustuse üle 31. märtsini 2025. a.



### 1. Teenuse eesmärk

Teenuse eesmärgiks on võimaldada optimaalset ja toimivat psühholoogilist ja psühhofüsioloogilist arengut, toetades naiste, meeste ja perede toimetulekuvõimet raseduse planeerimise, lapseootuse ja sünnitusjärgsel perioodil.



### 2. Teenuse sihtrühm

Teenuse peab olema tagatud nii üksikisikutele kui ka peredele pereplaneerimise ja/või seksuaaltervisega seotud kriisisituatsioonides.



### 3. Teenuse kirjeldus

Alates 01.01.2024 toimub teenuse osutamine Tervisekassa sünnitusabi ja günekoloogia lepingupartnerite juures. Teenust osutatakse vastavalt vajadustele nii statsionaarselt kui ka ambulatoorselt. Selleks on tervishoiuteenuste loetellu lisatud kaks teenust:

Tervishoiuteenuse nimetus	Kood
Pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisinõustamine	3116
Pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisi kaugnõustamine	3216

#### Teenuse näidustus

3.1.1. Teenuse osutamise eelduseks on eriarsti (sh perearsti) või ämmaemanda poolt hinnatud vajadus, mis on dokumenteeritud haigusloos ja/või terviseinfosüsteemis (saatekiri või epikriis).

3.1.2. Nõustamisteenusele suunamise näidustus on subjektiivne stressiseisundi esinemine järgmistel juhtudel:

- a) raseduse katkestamine/abort
- b) raseduse katkemine/peetumine
- c) antenataalne ja intranataalne loote surm
- d) neonataalperioodis lapse surm
- e) planeerimata rasedus
- f) traumaatiline/negatiivne sünnituskogemus
- g) sünnitushirm
- h) viljatusravi
- i) riskirasedus
- j) rasedusaegne ja/või sünnitusjärgne ärevus
- k) rasedusaegne ja/või sünnitusjärgne meeleolu/tahtejõu langus
- l) enneaegne sünnitus
- m) haige lapse sünd
- n) negatiivsed/kriitilised elusündmused raseduse ajal ja/või sünnitusjärgsel perioodil
- o) raseduskriisi olukordadega seotud paarisuhte probleemid (sh lähisuhtevägivald)

#### Teenust võib osutada:

- a) raseduskriisi nõustamise täiendkoolituse läbinud ämmaemand;
- b) raseduskriisi nõustamise kutsetunnistusega muu spetsialist ämmaemanda või eriarsti juhendamisel.

#### a) Ämmaemand

Teenust saab osutada ämmaemand, kes on läbinud raseduskriisi nõustamise täiendkoolituse: <https://save.ee/wp-content/uploads/2021/05/Lisa-1.-OPPEKAVA-Raseduskriisi-noustamise-taiendkoolitus-2018-2020.pdf>, mille kohta peab Tervisekassa nõudmisel esitama raseduskriisi nõustaja täiendkoolituse läbimist tõendavad dokumendid

## **b) Raseduskriisi nõustamise kutsetunnistusega muu spetsialist**

[Raseduskriisi nõustaja kutsestandardiga](#) muu spetsialist omab kõrgharidust (soovitavalt meditsiini-, tervise-, sotsiaal- või haridusteaduse valdkonnas), erialast väljaõpet ja töökogemust.

Muu spetsialist osutab teenust ämmaemanda või eriarsti juhendamisel, kes vastutab teenuse dokumenteerimise eest TTO infosüsteemis ja terviseinfosüsteemis. Hea tava on kasutada dokumentide vorme vastavalt oma tööandja kehtestatud korrale ja teha sissekandeid oma asutuse standardi kohasesse dokumenti.

Tervisekassa võtab koodidega 3116 ja 3216 tähistatud tervishoiuteenuste eest tasu maksmise kohustuse üle kuni 31. märtsini 2025.

Senini ämmaemanda vastuvõtu teenuse raames (kood 3111) teostatud pereplaneerimise ja seksuaaltervise kriisinõustamised (raseduskriisinõustamised) tuleb alates 01.01.2024 dokumenteerida koodiga 3116 või 3216.

## **4. Teenuse jälgimine**

4.1 Tervisekassa nõudmisel peab TTO esitama nõustaja täiendkoolituse läbimise või kutset tõendava dokumentatsiooni.

4.2. Hiljemalt 2024.a I pa lõpuks peab TTO kirjeldama vabas vormis kirjalikult raseduskriisi teenuse rakendumist oma asutusest ja tegema ettepanekud teenuse optimaalseks korralduseks. Tervisekassa annab konkreetsest tähtajast ja ülesandepüstitusest teada 2024.a kevadel.

4.3 2024.a II pa planeerib Tervisekassa teenustele auditit raseduskriisi nõustamise kutsestandardi kirjelduse alusel, mille eesmärk on hinnata teenuse rakendumist. Selle jaoks on vajalik TTO-l esitada isikupõhist dokumentatsiooni nõustaja poolt läbiviidud tegevuste kohta.

4.4 Tervisekassa jälgib jooksvalt teenuse rakendumist läbi raviarvete, hindab teenuse mõju tervikuna 2024. a II pooles peale punktide 4.2 ja 4.3 teostamist ja teeb ettepanekud teenuse edasiseks korraldamiseks.